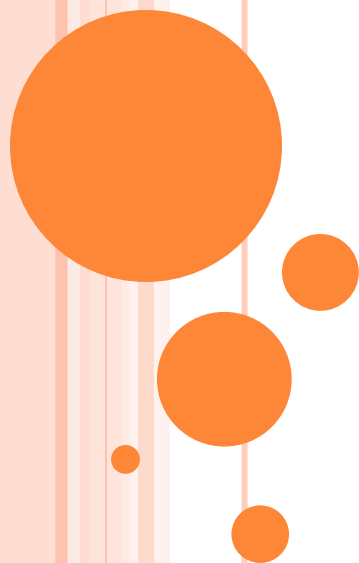

URZĄDZENIA KONTROLNO- POMIAROWE (TEMAT ZAPLANOWANY NA DWIE GODZINY LEKCYJNE)

WzG
Izabela Żero

- Sporządź notatkę w zeszycie.
- Wykonaj zadania 1,2,3/315 do tematu „Urządzenia kontrolno-pomiarowe”

WIADOMOŚCI WSTĘPNE:

- W gastronomii wykorzystuje się zjawiska fizyczne związane m.in. z przepływem prądu, spalaniem gazu, przekazywaniem ciepła, zmianą ciśnienia, regulacją wilgotności pomiarem masy produktu. Wszystkie tego typu procesy mają przypisane wielkości, wyrażane za pomocą wspólnych dla większości państw jednostek.

JEDNOSTKI UKŁADU SI

<i>Wielkość</i>	<i>Jednostki</i>	<i>Symbol</i>	PODSTAWOWE
Długość	metr	m	
Masa	kilogram	kg	
Czas	sekunda	s	
Natężenie prądu elektrycznego	amper	A	
Temperatura	kelwin	K	
Światłość	kandela	cd	
Ilość materii	mol	mol	
Kąt płaski	radian	rad	
Kąt bryłowy	steradian	sr	
Pole powierzchni	metr kwadratowy	m ²	POCHODNE
Objętość	metr sześcienny	m ³	
Prędkość	metr na sekundę	m/s	
Przyspieszenie	metr na sekundę do kwadratu	m/s ²	
Siła	niuton	N	
Gęstość	kilogram na metr sześcienny	kg/m ³	
Ciężar właściwy	niuton na metr sześcienny	N/m ³	
Częstotliwość	herc	Hz	
Energia, ciepło, praca	dżul	J	
Moc	wat	W	
Ciśnienie	paskal	Pa	
Ładunek elektryczny	kulomb	C	
Napięcie elektryczne	wolt	V	
Pojemność elektryczna	farad	F	
Opór elektryczny	om	ohm	
Natężenie pola elektrycznego	wolt na metr	V/m	
Natężenie pola magnetycznego	amper na metr	A/m	
Indukcja magnetyczna	tesla	T	
Strumień indukcji magnetycznej	weber	Wb	
Indukcyjność	henr	H	
Aktywność promieniotwórcza	bekerel	Bq	

KONTROLA PARAMETRÓW FIZYCZNYCH W GASTRONOMII

1. Pomiar temperatury

- Odpowiednia temperatura to bardzo ważny czynnik podczas zamrażania, schładzania, przechowywania produktów, przy obróbce termicznej żywności
- Przyrządy, które są przeznaczone do mierzenia temperatury powietrza np. w magazynach, meblach chłodniczych, we wnętrzu urządzeń grzewczych oraz temperatury uzyskanej w środku przygotowywanej potrawy to **termometry**

* w gastronomii nie zdają egzaminu tradycyjne termometry

- a) Powszechnie stosowany jest bimetaliczny termometr lodówkowy (zakres temperatur tego termometru to od -40°C do $+40^{\circ}\text{C}$)

Bimetal składa się z dwóch złączonych ze sobą metali o różnej rozszerzalności cieplnej. Odkształcenia metalu wywołane temperaturą przenoszą się na wskazówkę termometru, która zmienia swoje położenie.

Jak to działa?

- b) Termometry - sondy tradycyjne i elektroniczne, przeznaczone do wkłuwania w różnego rodzaju wypieki w celu sprawdzenia temperatury produktu. Są wyposażone w czujniki reagujące na temperaturę nawet do 300°C .

Nowość: pirometr – termometr bezprzewodowy reagujący na podczerwień

2. Określanie wilgotności

- Do określania wilgotności, czyli zawartości pary wodnej w powietrzu używa się **higrometrów**.
- Miejscami, w których powinno wykorzystywać się wilgotnościomierze są pomieszczenia magazynowe, gdzie bardzo istotne są określone warunki składowania produktów.
- Obecnie popularne są higrometry połączone z termometrami (wskazują one temperaturę od 0°C do 50°C i wilgotność od 25% do 95%)
- Higrometry (tak jak inne elektroniczne urządzenia) wyposażone są w funkcję zapamiętywania pomiaru.

- W zakładzie gastronomicznym mierzone parametry powinno się rejestrować. Jeżeli urządzenia nie mają takiej funkcji powinno się sporządzać notatki. Jest to niezbędne przy wdrażaniu zasad Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP) i Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP), zapewniających bezpieczeństwo zdrowotne i odpowiednią jakość produkowanej

3. Pomiar masy towarów

- Pomiaru masy towarów dokonuje się za pomocą **wag**
- Stosowane są one zarówno w magazynach, jak i przy pracach produkcyjnych
- Obecnie najczęściej stosowane są wagi elektroniczne, zastąpiły one tradycyjne wagi mechaniczne

4. Pomiar ciśnienia

- Przyrządami służącymi do pomiaru ciśnienia są **manometry**
- Stosuje się je w wielu urządzeniach gastronomicznych, gdzie obserwuje się nacisk czynnika (najczęściej sprężonej pary wodnej) na ścianki naczynia
- Urządzenie to pokazuje wielkość ciśnienia wyższą niż ciśnienie atmosferyczne
- Manometry są niezbędne przy właściwej i bezpiecznej obsłudze:
  - kotłów warzelnych
  - profesjonalnych ekspresów do parzenia kawy
  - autoklawów
  - urządzeń instalacji grzewczej

